

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

2009 rugsėjis

VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Juozui Tumui Vaižgantui
140 metų

- Rugsėjo 1-oji – Mokslo ir žinių diena •
- Rugsėjo 22-oji Baltų vienybės diena •
- Rugsėjo 23-oji Lietuvos žydų genocido diena •

Sveikiname

*Arvydą Pocių
paskyrimo Kariuomenės
vadu proga*

*Tomą Jazbutį
70-mečio proga*

*Leopoldą Mykolą Digrį
65-mečio proga*

*Genovaitę Auglytę
50-mečio proga*

Vaižgantas gyvas Lietuvos širdyje

Svėdasiškė **Danutė Šiliniene**

Nebepreisimenu tokios žmonių jūros per didžiuosius šv. Petro ir Pauliaus atlaidus, kaip šiemet Svėdasuose – Juozo Tumo Vaižganto žemėje. Šventoms Mišioms kvietė didingai skambėdami varpai, kuriuos vokiečių okupacijos metais paslėpė patriotiškai nusiteikę svėdasiškiai, jauni vyrai, net su išėjimu į amžinybę išsaugoję slėpimo paslaptį. Kiti, pasirinkę tragišką žūtį gimtojoje žemėje, kai manoji karta sėdėjo dar mokykliniame suole, kovoje su iki dantų ginkluotu galingu priešu, akyse ir širdyje dar tebestovi išniekinti ant grindinio.

Menu septynis jaunuolius, šaltą žiemą pasityčiojimui suguldytus ant grindinio kryžiais. Kai kirstuvais atkapoję jų prišalusius prie ledinio kūnus, išvežę nežinia kur, ant balto sniego liko septyni kruvini kryžiai. Tik pakilus kovo mėnesio saulelei, jie ištirpo ir, pavirtę kruvinu upeli, susigėrė į grindinį.

Ne vienas ir ne du mūsų klasės vyresnių brolių ir sesių žuvo nelygioje kovoje, žuvo ir deimančiųkų ieškotojo Juozo Tumo Vaižganto vyriausios sesers Marijonos anūkas rašytojo vardo būrio vadas Albertas Nakutis-viesulas su savo vyrais 1949 m. lapkričio 2 d. Drobčiūnų miške. Ant Svėdasų grindinio išniekinti gulėjo ir trys brangūs mūsų mokytojai, spinduliavę dvasinga jaunystė: Romas Bagdonas, Jonas Matulis, Vytautas Džiugelis.

Ačiū svėdasiškiui dr. Zenonui Prūsui, gyvenančiam JAV, kad jis skyrė lėšas paminklui tiems jaunuoliams, kurie nenorėjo po raudona vėliava mirti, ir skulptorius Jonas Jagėla sukūrė miestelio aikštėje išpūdingą kryžių kompoziciją sukomponuotą paminklą, o Jono Vileišio premijos laureatas, žurnalis-

tas ir fotomenininkas Vytautas Bagdonas, vadovaujantis Svėdasų krašto – Vaižganto muziejui pristatė albumą „Nusilenkime Vaižganto žemei“, irgi Z. Prūsio dovano-tomis lėšomis.

Talentingas žurnalistas ir fotomenininkas su gilia širdies meile įamžino didįjį Lietuvos humanistą, tarsi pažadindamas jį naujam gyvenimui, tarsi kviesdamas mylėti savo artimą taip, kaip mylėjo Vaižgantas.

Net visos sielos stygos suvirpo, kai televizijos laidoje išgirdau Juozo Tumo Vaižganto vardą Tūkstantmečiui skirtoje T. Gutausko skulptūroje tarp 100 pavardžių. Tuo džiugiau, kad minint Vaižganto 140-ąsias metines, foto meno paminklas „Nusilenkime Vaižganto žemei“ papildė nemirtingojo „Pragiedrulių“, „Dėdžių ir dėdienių“ ir daugybės kūrinių autoriaus, kovotojo už spaudos atgavimą, visuomenininko, angeliško žmogaus atminimą.

Vaižgantas buvo ir liks gyvas ne tik svėdasiškių, bet ir visos Lietuvos širdy, kviečiančiai į žygį už dvasingumą, už artimo meilę, apie ką svajojo žuvusieji už laisvę.

*Paminklas Svėdasų krašto kovotojams
dėl Lietuvos Laisvės*

Paminėtos prezidento Antano Smetonos 135-osios gimimo metinės

Rugpjūčio 9 d. jautėsi, kad Lėnas, Užulėnis ir Užugiris švenčia ne eilinį sekmadienį. Prie gyvenamųjų namų buvo iškeltos trispalvės, gražiai sutvarkyti kiemai, šventiškai pasirėdę, giedriais veidais vietos gyventojai bei gausūs svečiai – laisvės kovų dalyviai, skautai, dviratininkai.

Iškilmės prasidėjo šv. Mišiomis Lėno Šv. Antano Paduviečio bažnyčioje, o ja daugiausia rūpinosi ir parėmė prezidentas Antanas Smetona; jo lėšomis buvo įrengtas didysis altorius, kuriame įmontuotas dailininko J. Burbos pieštas Šv. Antano paveikslas. Bažnyčioje kabo Antano Smetonos portretas, kurį nutapė pokario ginkluotos rezistencijos dalyvis Mykolas Dirsė ir kuris tą dieną buvo apjuostas vainiku, prie jo padėtos gėlės. Po šv. Mišių iš Lėno minėjimo dalyvių eisena patraukė į Užulėnį.

Šiuo metu Užulėnio kaime galima pamatyti tik išlietus pamatus, kur kadaise stovėjo A.Smetonos sodybos pastatai. Autentiškas išliko tik šulinys, iš kurio iškilmių dalyviai atsigerė vandens ir paragavo po obelimis nukritusių obuolių iš A.Smetonos sodo. 1999 metais Prezidento gimtinėje buvo įrengtas jo tėviškės sodybos maketas, kokia ji buvo XX a. pradžioje. Beje, mažas namelis, kuriame gimė ir augo A.Smetona, buvo išlikęs dar ir sovietmečiu, tačiau neprižiūrėjimas, netvarkomas nyko ir sunyko, nes sovietinio ūkio vadovams jis visai nerūpėjo.

Prie sodybos pamatų susirinkusieji sugiedojo Tautišką giesmę, rajono savivaldybės meras Algirdas Kopūstas, Seimo narys Gintaras Songaila padėjo gėlių.

Į iškilmingą A. Smetonos jubiliejaus minėjimą pakvietė Užugirio mokyklos-muziejaus direktorė Vaidutė Sakolnikienė. Pranešimą apie A. Smetonos politinę, kultūrinę, švietėjišką veiklą padarė Krašto tyros muziejaus mokslinis bendradarbis Raimondas

Ramanauskas. Ukmergės meras A. Kopūstas pastebėjo, kad prezidentas A. Smetona labai rėmė Lėno kraštą. „Didžiausias mūsų rūpestis – restauruoti ir visuomenės reikmėms pritaikyti buvusią prezidento vasaros rezidenciją – dvaro rūmus,“ – pažymėjo rajono vadovas. Seimo narys G. Songaila, tarsi pratęsdamas savivaldybės mero mintį, linkėjo, kad iš Europos Sąjungos atkeliavę pinigai dvaro rezidencijai atkurti nebūtų išleisti vien medžiaginėms vertybėms atstatyti. Jo manymu, būtina dvare atkurti ir vyravusią dvasią, kad čia galėtų atvykti ne tik Lietuvos žmonės, bet ir svečiai iš užsienio. Seimo narys kvietė atsigręžti visus į smetoninę Lietuvą: „Ji padėjo mums atsigauti, o mes nuo jos nususukome...“ Minėjime taip pat kalbėjo istorikas Romas Batūra, Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų rajono skyriaus pirmininkė Janina Galiauskienė. Buvo prisimintas ir tylos minute pagerbtas šviesus buvusio politinio kalinio, tautodailininko Mykolo Dirsės atminimas.

Susirinkusiuosius dainomis sveikino Užugiryje atostogaujantys iš Vilniaus ir Kauno atvykę skautai, sukakčiai paminėti surengę žygį iš Ukmergės į Užugirį dviratininkai.

Po minėjimo jo dalyviai buvo pakviesti į prezidento dvarą ir parką, kur A. Smetonos 60-mečio proga Užugiryje, surinkus lėšų, supirkus kai kurias aplinkinių kaimų žemes, buvo sukurtas prezidento pavyzdinis ūkis ir pastatyti reprezentaciniai rūmai. A.Smetona čia dažnai lankydavosi, o vasarą ir gyvendavo. Į Užulėnį, Lėną ir Užugirį atvykdavo daug aukštų valstybės pareigūnų ir šiaip svečių.

Aikštėje prieš dvaro rūmus renginio organizatoriai dalyvius vaišino A. Smetonos mėgstamais patiekalais – šaltibarščiais su keptomis bulvėmis, sike su svogūnais, namine duona, sūriais, duonos gira.

Iš Ukmergės į Užugirį

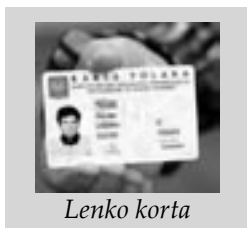
Vaišės rūmų kieme

Lenkų reikalavimai dvelkia nacizmu

Vilius Bražėnas

Vėliausieji lenkų atstovų Lietuvoje ir net Lenkijoje Lietuvai ir lietuviams statomi reikalavimai neabejotinai dvelkia nacizmo tvaiku. Juokingas reikalavimas lietuviams pakeisti savo rašybą kai kurių lenkų tautinio išskirtinumo ir virš visų kitų Lietuvos mažumų pasiaukštinimo jausmui patenkinti ne visus prajuokina. Lietuvius jis priverčia atsisukti atgal į istoriją, kurios susiejimas kelia klausimų.

Lenko korta

Kas nors net gali paklausti: kas ką išmokė tokio nacizmo – vokiečiai lenkus, ar lenkai vokiečius? Nacizmas, kurį neseniai tragiškai pergyveno kultūra pasižymėję vokiečiai, yra savos tautos iškėlimas virš kitų, „nelygeverčių“, tautų, tuomi jas pažeminant.

Pastarosios nacistinės kai kurių lenkų galvosenos apreiškos yra apgailėtinos ypač todėl, kad tai primeta tamsų šešėlį tiems lenkams, kurie, su pagrindu, didžiuojasi sava tauta ir sava tautine kilme, tačiau gerbia ir nežemina kitų tautybių žmonių. Ypač nuostabu, kad tiek, atrodo, daug šių dienų lenkų nepaveikė teigiamai net tokia Didi Asmenybė, kaip Popiežius Jonas Paulius II – lenkas! Nulenkęs šiam didžiam Žmogui – lenkui – galvą, bandysiu pristatyti savo asmeninę istorinę patirtį, savo, kaip lietuvio, susidūrimuose su lenkais.

Pirmojo Pasaulinio Karo pasitraukėlių į Rytus šeimos vaikiški susidūrimai čia neturi reikšmės. Tačiau neišdildomais liko Lietuvon (1922 m.) grįžusio ir moksleivių tapusio jaunuolio jausmai kasmet minint Želigovskijados – Vilniaus ir Vilniaus krašto užgrobimo minėjimai. Savaime aišku, jog tai negalėjo neapkartinti jaunuolio pažiūros į lenkus. Ją veikė ne šūkliai „Mes be Vilniaus nenurimsim!“, o Suvalkų Sutarties sulaužymo nusikaltimas.

Nepagerino mano pažiūros į lenkišką elgseną ir („geriems kaimyniniams ryšiams atstatyti“) Lenkijos ultimatas Lietuvai. Tai priminė piemenavimo dienose girdėtas „senių“ posakis: „Per gvoltą bučiuojant – dvasia smird“.

Man nepamirštas yra istorinis susidūrimas, o ne „susitikimas“, su lenkais Antrojo Pasaulinio Karo pradžioje. Su sovietais suokalbininkų vokiškų nacių užpulti lenkai nuostabiai didvyriškai gynėsi. Tačiau, iš Rytų prieš juos pajudėjus nacių draugams bolševikams, Lenkijos kariai iš žnyplių gelbėjosi kaimyninėse valstybėse. Kaip atsargos karininkas tuo metu buvau mobilizuotas. Tarnavau Kėdainiuose, Ryšių batalione.

Pasitaikė, kad su bataliono vadu, majoru stovėjome Kėdainių geležinkelio stoties perone, kai pro stotį lėtai slinko internuotų lenkų karių traukinys. Prekinių vagonų tarpduriuose stovėjo, o kai kurie, nukarę kojas, sėdėjo savo tėvynę apleidę kariai. Jie vyko nežinon, dargi ne visai draugiškon valstybėn. Sunku būtų įsijausti į jų dvasinį stovį. Antrame ar trečiame praslėnkančio traukinio vagonė, atrodo puskarininkio laipsnio, karys, iš uniformų atpažinęs Lietuvos karininkus, atsistojo ir mus, gal kiek nedrąsiai, pagerbė šauniu karišku saliotu.

Į to kario, nors ir nugalėto, saliotą buvo, be jokių dvejonų, atitinkamai atsakyta. Staiga, lyg karišką maršą išgirde, sąlygų sugniuždyti kariai pakilo, išsitiesė, ir, lyg dvasioje taptų nugalėtojais: kiekvieno praslėnkančio vagono tarpduryje susibūrę lenkai kariai atidavė karišką pagarbą Lietuvos kariams. Be abejo, Lenkijos likimo karius sujaudino ne labai draugiškos valstybės karininkų parodyta kario pagarba kariui. Vienok mano jausmus pažeidė į žurnalizmą ir politinę analizę linkusio kario mintis, kad toks pat likimas gali ištikti Lietuvos karius. Tai daugelį ištiko vokiečių ir rusų karo pradžioje 1941 m. birželį. Toks likimas su kitais Tėvynės Apsaugos Rinktinės vyrais ištiko mane, po pralaimėto 1944 m. spalio 7 d. mūšio prie Sedos, traukiantis į ne visai draugišką Vokietiją. Prisimenu pajutęs fizinį skausmą žengiant per ano meto Tėvynės Lietuvos sienos liniją, nors, kaip manyta, tik porai mėnesių. Vokietijoje buvo broliškai bendraujama su lenkų, kaip ir kitų tautybių, skautais, „išvietintų asmenų“ stovyklose.

Amerikoje, bandant veikti JAV visuomenės galvosena Pavergtųjų Tautų laisvės bylos naudai, buvo labai draugiškai bendraujama su lenkų „Baltaisiais Ereliais“. Juos sudarė daugiausia jauni lenkai, kurių netenkino išėivijos lenkų, kaip ir kitų tautų, didžiųjų organizacijų vadų prisiplakimas prie manipuliatorių globalistų sėdinčių valdžioje. Todėl į vieną Vasario 16-sios minėjimą, be ukrainiečių, estų ir latvių (paprastai) atstovų, buvo pakviesti ir „Baltųjų Erelių“ pirmininkas. Šis, sveikindamas lietuvių, prašė juos imtis JAV esančių pavergtųjų tautų atstovų suvienijimui kovai su jų okupantais. Įsidėmėtinas, net žiūrint šių dienų įvykių fone, jauno lenko vertinimas lenkų ir lietuvių istorinio ryšio: „Lietuviai vadovavo Žalgirio Mūšiui“, pareiškė jaunas lenkas, „dabar jūs turėtumėte vadovauti kovai už pavergtųjų tautų išlaisvinimą“. Tai padaro sunkiai suprantamu, kodėl dabar kai kurie lenkų vadai neskiria pirmumo laisvei ir tautų išlikimui, o susikaupia į kitą dominavimą, net per rašybą. Kažkaip tai neleidžia pamiršti lenkų bal-

savimo prieš Lietuvos nepriklausomybę, susilaikymu. O užsispyrimas nacistinio tvaiko reikalavimais tikrai nepagerina kaimyninių santykių. Ir Lenkijos vadovų komplimentinius pareiškimus – „Vilniuje jaučiuosi kaip namie“ tokie reikalavimai paverčia dviprasniais: ir Muravjovas, ir Želigovskis galėjo panašiai jaustis. Jeigu mūsiškiai modernūs lenkomanai LR valdžioje nusileistų lenkų išimtinę tautinių privilegijų reikalavimams, to, ko gero, patydomis belaukiančios kitos LR tautinės mažumos, pareikalautų jų vardus ir pavardes rašyti jų rašmenimis. Baisu net pagalvoti, kiek laiko ir išdo lėšų prireiktų bylinėtis dėl „diskriminacijos“, „žmogaus teisių pažeidimų“ su rusais, vokiečiais, žydais, arabais ir kiniečiais. Kur rastume jų „raidynus“?

Todėl, kiek kas ir kaip galime, sugėdinkime ir sudrauskime šiandienius lenkomanus, kad jie pirmumą skirtų Lietuvai, o ne Lenkijai. Kur yra kiti profesorai ir net signatarai, kurie turėtų padėti vienišam to fronto kovotojui Romualdui Ozolui pastangose pažadinti mūsų tautos tautinę savigarbą ir teisingumui pagarbą?

Atrodo, norima mus grąžinti į anuos laikus, kai pravažiuojančią vyskupo Valančiaus karietą sustabdė lenkas, ar sulenkėjęs lietuvis, prelatas. Vyskupo paklaustas, ko „brolis prelatas nori?“, šis atsakęs: „Noriu pamatyti, kaip muzikas karietoje atrodo“.

Neleiskime jokiems nacistiniams svetimiesiems stabdyti Lietuvos Respublikos „Karietą“.

Kam – pasaulio teisuoliai, o kam – žydšaudžiai

Antanas R. Šakalys

Šimtų lietuvių, tarsi dalyvavusių žydų genocide, pavardės skelbiamos Lietuvos žydų asociacijos Izraelyje interneto svetainėje. Asociacijos pirmininkas, iš Lietuvos kilęs Josifas A. Melamedas, regis, savo svetainėje kurpia tai, ką jam yra pašnibždėję bolševikai. O vertėtų tam „litvakui“ pasiskaityti ir gal persirašyti Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus (VVGŽM) tinklapį. Jame tikrai rastų ne pašnibždėjimų, o kruopščiais tyrimais paremtus kitokius duomenis (ten A. Melamedo sąrašų nesimato).

Izraelio Jad Vašem Holokausto ir didvyriškumo instituto duomenimis, iki 2003 metų sausio Pasaulio teisuoliais buvo pripažinti 19706 žmonės, gelbėję žydus. Tarp jų - 513 lietuvių. Palyginimui, Vokietijoje tokių žmonių yra 376, Italijoje - 325, Austrijoje - 84, Latvijoje - 93, Rusijoje - 79, Moldovoje - 53, Estijoje - 2. Žydų gelbėtojų paieška ir pripažinimas Pasaulio teisuoliais tęsiasi. Pagal Jad Vašem 2008-09-22 duomenis Pasaulio teisuolių iš Lietuvos sąrašą, apie kurį paskelbė VVGŽM žydų gelbėjimo ir atminimo įamžinimo skyrius, jau sudarė 767 asmenys.

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Gelbėtojų skyriaus archyve sudarytas daugiau kaip 2700 asmenų, Lietuvos teritorijoje gelbėjusių žydus, vardinis sąrašas. Jame visos žinios, surinktos iš įvairių šaltinių apie žmones, kurie vadinami gelbėtojais. Tai yra informacija ilgalaikiam tiriamajam darbui. Pažymėtina, kad šiame sąrašė yra 159 dvasininkai.

Lietuviai ne kartą gelbėjo žydus, ką rodo istoriniai dokumentai, liudytojų pasakojimai. Gelbėdami žydus rizikavo tūkstančiai lietuvių. VVGŽM Gelbėtojų skyriaus archyve sudarytas daugiau kaip 2300 šeimų, Lietuvos teritorijoje gelbėjusių žydus, vardinis

sąrašas. Jame nurodytos gelbėtojų pavardės, kur tuo metu gyveno šeima, kuo vertėsi, gelbėtų žydų pavardės, išgelbėtų žmonių skaičius. Jei žydų šeimos ar pavieniams asmenims nepavyko išsigelbėti, aprašomas jų ir gelbėtojų likimas. Pagal dokumentuose rastus adresus, kaimynų liudijimus išsiuntinėta anketa, į kurios klausimus atsakė 887 šeimos. Gauta nemažai

N. G. Finkelsteino knygos virselis

nuotraukų, prisiminimų, spaudos iškarpu, laiškų. Juos iš įvairių pasaulio šalių siunčia likę gyvi išgelbėtieji ir jų artimieji. Sudarytas ir išgelbėtojų vardinis sąrašas, kuriame apie 3000 pavardžių ir vardų, nurodoma, iš kur kilę išgelbėtieji, kur ir pas ką jie rado prieglobstį. Dar ne visi gelbėtojai žinomi.

Galima kelti klausimą, kiek radosi gelbėtojų žydų, kai sovietmečiu buvo vykdomas lietuvių tautos genocidas. O žydų tautybės asmenų anuomet buvo pakankamai SSKP ir jos parankinkinėse SSRS represinėse struktūrose (NKVD, MVD, KGB) Deja, apie tokius neteko girdėti. Jei būtų elgiamasi Melamedo organizacijos pavyzdžiu, galėtume kaltinti žydus lietuvių tautos genocidu. Tačiau Lietuviai taip nesielgia, prakeismų nesiunčia. Tarsi peršasi išvada – žydų tauta nedėkinga, kerštinga. O čia jau netoli iki antisemitizmo kurstymo. O jei dar siunčiami prakeikimai, tauta žydšaudyste kaltinama...

Jau ne pirmą kartą užsienio žiniasklaidoje įvairios Izraelio institucijos, iškraipydamos faktus, skleidžia šmeižtą apie Lietuvą, kaip žydšaudžių tautą. Kokio atoveiksmio dėl to galima laukti, aiškinti nereikia. Tačiau antisemitizmo apraiškų, matyt, ir siekiama, nes iš to galima turėti apčiuopiamą naudą.

Vienu iš akivaizdaus šmeižto bei maskuoto antisemitizmo palaikymo ir kurstymo pavyzdžiu reikia laikyti žiniasklaidoje pasirodžiusius, iš Izraelio mus pasiekusius, prakeikimą bei „lietuvių žydšaudžių“ sąrašus. Sąrašuose yra pavardės iškilių Lietuvos laisvės kovotojų, pripažintų ir apdovanotų po mirties valstybiniais apdovanojimais. Tie sąrašai, netenka abejoti, yra sudaryti sovietinių saugumo parankinių, kuriems A. Sniečkaus pavedimu vadovavo, deja, taip pat „litvakai“ SSRS kolaborantai

Eusiejus Rozovskis, Icikas Dembo, Judita Komodaitė, Danielius Todesas. Tokie sąrašai buvo sudarinėjami areštų, tremčių bei persekiojimo tikslu. Dabar jie skelbiami kitu tikslu – kiršinti dvi tautas, kurstyti antisemitizmą ir iš to turėti naudą (įvairias kompensacijas, turto grąžinimą). Tokį tikslą atskleidė žydas Normanas G. Finkelsteinas savo knygoje „Holokausto industrija“.

Šmeižto ir antisemitizmo kurstymo akivaizdoje, lietuvių tautos ir jos valstybės viešas kaltinimas ir įžeidimas negali būti toleruojamas, nutylimas. Tai prilygtų viešam prisipažinimui, kad lietuvių tauta ir jos valstybė iš tikrųjų vykdė žydų tautos genocidą.

Apginti lietuvių tautą nuo šmeižtų – Lietuvos žydų bendruomenės garbės reikalas ir Lietuvos valstybės institucijų priedermė.

Sunkus grįžimas namo

Dalius Stancikas

Prieš kelias dienas gatvėje sutikau pasienio laikų bičiulį – nuo 1991-ųjų sausio iki tarptautinio Lietuvos pripažinimo su juo kartu teko stovėti Lavoriškių poste, prie Baltarusijos pasienio.

Kalbėdamiesi gatvėje lenkėme kartu pirštus sunkiai skaičiuodami, kelintos šiemet sukaks Medininkų žudynių metinės. Atrodo, jau aštuonioliktos.

Per tą laiką užaugo nauja karta, prisiminimai atbuko, bet kiekvieną liepos 31-ąją jaučiu neatiduotą skolą tų laikų bendražygiams. Prieš išeidamas iš tarnybos žadėjau jiems aprašyti tą keistą septynis mėnesius trukusį nematomą pasienio karą.

Neaprašiau.

Dabar jau daug ko ir neatsimenu: pavardžių, vardų. Netgi sunkiai suskaičiuoju, kiek kartų OMON'as buvo užpuolęs mūsų postą. Atrodo, keturis, du kartus vagonėlį sudegino. Paskutinį kartą, kai degino 1991-ųjų liepą, dar sulaužė pamainos vyrams šonkaulius, kojas, tarp jų ir olimpiniam čempionui, legendiniam kanojininkui Vladui Česiūnui (po to užpuolimo taip ir nebesusitikom, tad ir nespėjau Vlado paprašyti papasakoti apie tą jo nesėkmingą bėgimo sovietmečiu į Vakarus istoriją – daug apie tai būta legendų: neva jį sovietų šnipai pagavo Vakarų Vokietijoje ir slapta prievarta pergabeno atgal, o vėliau priverstė rašyti atgailą komunistinėje „Tiesoje“). Tąsyk vienintelę pamainoje dirbusią merginą – gražią baltarusę Žaną (jos taip pat nespėjau paklausti: kas ją atvedė į pasienį?) omonininkai tapė už plaukų po plentą, vėliau užrakino vagonėlyje ir padegė. Paleido gyvą, tačiau jos išgąstis akyse neišblėso per naktį, kol mūsų pamaina atvyko į darbą.

Vyrai pasakojo, kad tuomet Vilniaus OMON'o vadovas B. Makutinovičius jiems pasakęs, kad daugiau

gailesčio nebus – kitą sykį, jei dar stovės čia, neliks gyvi. (B. Makutinovičius specialiai du kartus puolė tą pačią mūsų pamainą – bandė išgąsdinti, palaužti bent vieną grandį.) Netikėjome – po to prie postų atsiradę automatais ginkluoti „Aro“ vyrukai sakė, kad jie neoficialiai su omonininkais yra sutarę nešaudyti vieni į kitus – juk dar neseniai buvo viename būryje.

Dabar mąstau, kad jau tada OMON'o vadų planuose buvo numatytos žudynės: B. Makutinovičiaus pažadas išsipildė – kitas puolimas iš tiesų baigėsi žudynėmis. Tik kažkodėl Medininkuose. Kodėl būtent Medininkuose, o ne Lavoriškėse, kaip jie žadėjo, kodėl ne Šalčininkų poste, kuris pirmavo pagal užpuolimus (keliolika kartų), kur kiečiausią pasienio vyrą, tarnavusį Afganistane desantininku, kankino antrankiais prirakinę prie radiatoriaus, kur buvo vadinamųjų „autonomininkų“ irštva, kur kurti planai, kaip atskelti nuo Lietuvos dalį Vilniaus ir Klaipėdos krašto? Dabar aišku, kad pasirinkti Medininkai, nes šis postas stovėjo ant tarptautinės magistralės Vilnius – Minskas, nes stengtasi šiuo žudymu sukelti kuo daugiau tarptautinio triukšmo, stengtasi, kad jis būtų kuo įžulesnis, kuo labiau matomas, sukeltų kuo didesnę tarptautinį atgarsį, kuo labiau išgąsdintų. Lietuva silpna ir bejėgė, ir taip nutiks visiems, kas mums priešinsis, – toks buvo tų žudynių pareiškimas. Tai buvo preliudija į 1991-ųjų rugpjūčio pučą.

Ir – paradoksas – preliudija į sovietų imperijos byrėjimą. Nes dalis rusų, sekdami lietuvių pavyzdžiu, nutarė pučistams pasipriešinti.

Čia kaip pagal tą posakį: šalia gražaus žmogaus stengiamės būti gražesni, šalia drąsaus – drąsesni, šalia teisingo – teisingesni.

Tai, kad šiandien Medininkų byla traktuojama ne kaip puolimas prieš valstybę, o tik prieš jos pa-

reigūnus, kad Medininkų byloje Tomas Šernas, kaip nukentėjusysis, turi pats ieškotis advokato, parodo, kaip sunkiai dvasiškai mūsų valstybė serga.

Deja, ne kartą teko įsitikinti, kad daug tų laikų parlamento savanorių ir pasienio vyrų liko kažkur mūsų valstybės gyvenimo užribyje, nesuradę savęs ir nesuprasti kitų. Kažkuo panašūs į tuos šiandienius keistuolius gamtosaugininkus ir paveldosaugininkus, kurie taip trukdo politinei ir verslo valdžiai kažin kodėl gindami ne privatų, o kažkokį neaiškų, neapčiuopiamą ir neapmokamą visuomeninį interesą. Interesą, kurio niekaip neranda šiandieninis teisingumo(!) ministras, nes jis nepasireiškia jokiais verslumo ar pinigų formomis.

Neidealizuojau nei tų kovų, nei tų vyrų. Pasitaike visko: ir panikos, ir baimės, ir savanaudiškumo. Buvo tokių, kurie ėjo į pasienį tikėdamiesi pralobti kyšiais ir iš tiesų pasistatė ne vienus namus iš menkutės pasieniečio ar muitininko algos. Pamenu, buvo mūsų poste toks smulkutis lenkiukas iš Lavoriškių kaimo, kuris, kai tik išgirdavo apie neramumus prie aplinkinių Medininkų ar Šumsko postų, tuoj pat susirgdavo ir bėgdavo namo. O atleistas iš tarnybos ilgai negražino uniformos: miške prie kontrabandinio keliuko, kuris lenkdavo Lavoriškių postą, „Lietuvos Respublikos vardu“ stabdydavo mašinas ir konfiskuodavo kontrabandines prekes. Kol po kelių savaičių patys jį ir pagavome.

Tačiau vis tiek pasienio vyrų pagrindą sudarė tie, kurie atėjo čia po Sausio 13-osios, gerai suvokdami, kad Lietuva nesulauks tarptautinio pripažinimo, jei valstybė bent simboliškai nekontroliuos savo sienų. Dauguma jų turėjo aukštąjį išsilavinimą, per pamineis vienas kitam skolinavo tuo metu populiarių lietuviškai išleistą Orwello „Gyvulių ūkį“ ar kokį kitą filosofinį traktatą. Po tarptautinio Lietuvos pripažinimo, 1991 m. rugsėjį, daugelis jų po truputį ir pasitraukė iš pasienio ir muitinės sistemų. Nepritapo prie staiga užplūdusių naujokų – apsikrių, verslių, žinančių, kas ir už kiek. Tie, kurie liko, daugeliu atveju tapo tokie pat. Sistema svetimų nepripažino. Jei pamenate, po to sekė LDDP valdymo metai – reketas, visuotinė prichvatizacija, idealų degradavimas, savanorių išėjimas į mišką – buvo bene juodžiausi mūsų nepriklausomybės laikų metai. Deja, kažkas esminio, prarasto anais laikais, taip vis dar nesugrįžta į Lietuvą.

Štai dėl ko jaučiu skolą – dauguma tų tyliųjų pasienio vyrų, savanorių, liko nežinomi, be apdovanojimų, be gerų tarnybų ar net be darbo. Bet net ir ne tai svarbiausia – jie vis dar gyvena anoje Lietuvoje ir nebežino ką veikti, kaip elgtis nūdienoje.

Liūdniausias pavyzdys – Algirdas Petrusevičius. Spėju, net kalėjime pasiryžęs ginkluotis ir kautis

už Lietuvos laisvę. Man asmeniškai buvęs vienas iš pagrindinių pogrindžio ir Sausio įvykių didvyrių. Žmogus – legenda. Šiandien viešai įvardytas kaip didžiausias Lietuvoje nelegalių ginklų gamintojas ir pardavinėtojas, teroristas. Dabar, kaip ir daug kartų sovietmečiu, sėdi kalėjime.

Negaliu ginčytis – jei teismas nustatė ir pats pripažino, matyt, pažeidė įstatymus – nuo jaunystės Algirdas jautė trauką ginklams. Tačiau netikiu, kad tai darė dėl pinigų, keršto ar kitokių juodų paskatų.

Atrodo, 1993 m., kai valdant LDDP A. Petrusevičius buvo pirmą kartą suimtas įtariant ginklų prekybą (tada nepasitvirtino, jis man pasakojo, kad buvo kankinamas elektra, siekiant tokio prisipažinimo), kaip žurnalistas nuvykau į jo paprastą neremontuotą namuką Kaune. Mačiau tą ankštą legendinį rūšį, 1991 metų sausį bene slapčiausią vietą Lietuvoje, kuriame nepaisydamas sau ir savo šeimai galimos sprogimo grėsmės jis pats gamino šimtus butelių padegamojo skysčio, vadinamojo Molotovo kokteilio, ir pats savo automobiliu gabeno į Vilnių parlamento gynėjams. Buvo syki net sulaikytas sovietų kontrolės poste, prie Vilniaus, bet kaip invalidas (neteko dešinės rankos, kai antrą kartą pagavus bėgant iš sovietinio lagerio bandyta jį sušaudyti) paleistas be patikrinimo. Vėliau ir kelias žymaus rusų disidento Sergejaus Kovaliovo jam dovanotas knygas.

A. Petrusevičiaus namo rūsyje mačiau ir tuos primityvius įrankius, kuriais didysis „teroristas“ parlamento gynėjams dujinius pistoletus perdirbinėjo į kovinius, vėliau daugybę jo paties pastangomis padaugintų pokario partizanų maldynų, kitokių pogrindžio knygų, todėl tegaliu pasakyti: kažkas labai negerai mūsų valstybėje, kad tie, kurie net sunkmečiu švenčia prabangiausias penkiasdešimtmečio puotas Kėdainiuose, kurie nuo Lietuvos teisėsaugos slapstosi Kremliuje, ten rengia spaudos konferencijas Lietuvai ir jo teisėsaugai niekinti, kurie nuslepia (ar pavagia – kaip kam patogiau) dešimtis milijonų valstybės lėšų, yra ne tik nuteisiami, renkami į Europarlamentą, bet jų dešinėsios rankos ir patikėtiniai Seime kuria komisijas tokiems kaip A. Petrusevičius tirti, apšmeižti „teroristu“, o vėliau pasodinti.

Praėjusią savaitę tie patys veikėjai Seime panašią šmeižto ir purvo vonią su pasimėgavimu pylė ant kito savanorio – generolo Arvydo Pociaus, jį tvirtinant Lietuvos kariuomenės vadu. Nematau prasmės nagrinėti tas smulkmenas, dėl kurių jis buvo pavadintas „melagiu“ (neva karininką J. Abromavičių nušalino tik žodžiu, o ne raštu, neva netiksliai prisiminė, ar prieš 14 metų J. Abromavičius pasakė „grįžtam atgal“, ar „grįžtam atgal į mišką“), tačiau net nepažinodamas generolo A. Pociaus galiu tik pasidžiaugti Prezidentės Dalios Grybauskaitės pasirinkimu. A.

Pocius, perėjęs visas stačiausias Lietuvos kariuomenės atsikūrimo pakopas, suvaldęs provokatorius savanorių pasitraukimo į mišką metu, mano galva, atlaikė ir išbandymą valdžia – ramų ir gerai aprūpintą darbą NATO vadavietėje iškeisdamas į neramią pareigą Tėvynei.

Manau, drąsiai galime didžiuotis tokiu Lietuvos kariuomenės vadu, nes tą vietą užėmė jos vertas žmogus. Nes negaliu jo nepalyginti su Prezidento Algirdo Brazausko skirtu pirmuoju Lietuvos kariuomenės vadu Jonu Andriškevičiumi. Kurio, žinoma, niekas nedrįso vadinti „melagiu“, tačiau kuris sovietmečiu vadovavo Vilniaus universiteto Karinei (okupacinei) katedrai, ne vieną už nelojalumą sistemai yra išmetęs iš universiteto, o ant manęs, studento, sykį rusiškai rėkė ir keikėsi bei žadėjo nubauti, nes kreipiausi į jį netinkamai – lietuviškai.

Tačiau A. Pocius paskyrimas Lietuvos kariuomenės vadu, man regis, svarbiausias psichologine pras-

me: gal tai ženklas, kad tie pasienio, o dabar dažnai užribio vyrai, parlamento savanoriai, kažkur išsi-barstę savo gyvenimuose, taip pat po truputį sugrįš tęsti Tėvynės kūrimo ir stiprinimo darbo?

Ir gal kas nors pašnibždės Prezidentei, kad Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečio proga labai tiktų amnestija vienam žmogui – Algirdui Petrusevičiui.

Nes A. Petrusevičius, kaip ir A. Pocius, Tomas Šernas, a.a. Antanas Musteikis, a.a. Gintaras Žagunis yra vieni tų, kurie aukojosi, kad Lietuva neišnyktų iš pasaulio istorijos, kaip kažkada išnyko daug garsesnės tautos ir valstybės.

Tiesą sakant, kaip tik tokie žmonės ir sudaro vieną iš kertinių valstybės akmenų ir kuria tautos istoriją.

Kiti, kad ir kaip šauniai sau šiandien atrodytų ir anuos vyrus beteistų, yra tik jų sukurtos istorijos vienadieniai praeiviai.

Bernardinai.lt

Koplytstulpio, esančio Baltijos kelio 16 km nuo Vilniaus, istorija

Vilniaus rajono sąjūdis Baltijos keliui ruošėsi iš anksto. Sąjūdininkų tikslas buvo palikti istorijai žymenį – paminklą ateities kartoms. Vietą paminklui parinko ir koplytstulpį suprojektavo architektė Zofija Paulikaitė. Vieta parinkta labai apgalvotai ant, gražiais kontūrais susiformavusio, išpuodingo kalnelio. Nors kuklus, bet išpuodingai atrodo nuo magistralės ir pats koplytstulpis. Man teko užduotis suprojektuoti šiam paminklui kryžį. Jį pagamino Vilniaus rajono tarpukinės gyvulininkystės įmonės „Nėris“ kalvis Michal Marcinkevič. Jis kryžių gamino, lankstė geležį, virino su didele meile. Deja, gamintojas jau iškeliavo į Amžinybę, o jo darbu grožisi Baltijos kelio lankytojai.

Koplytstulpio statybos darbai vyko sklandžiai. Z. Paulikaitės rūpesčiu buvo suvežti akmenys, cementas, skarda stogeliui ir kiti reikmenys. Autonomijos kūrėjams tai nepatiko ir bebaigiant mūrijimo darbus buvo nuspręsta paminklą nugriauti. Su žentu, atsitiktinai pravažiuodami pro baigiamą statyti paminklą, pastebėjome, kad du vyrukai verčia ir daužo statomą objektą. Automagistralėje sustojome ir atsargiai artėjome prie jų. Pamatę mus paaugliai pradėjo bėgti, bet mes juos pasivijome ir sulaikėme. Jie prisipažino, kad juos pasamdė „juodą“ darbą padaryti iš matymo pažįstami vyrai. Apie šį faktą perdaviau milicijai. Netrukus buvau iškviestas į miliciją, bet buvau nustebintas, kad buvau apklausiamas aš: „iš kur gavote akmenis, kokia mašina juos atvežė, kiek už tai sumokėjote vairuotojui, parodykite kvitus cemento pirkimui ir pan. Be abejo, tai mane labai sujaudino. Jam pasakiau, juk tai paminklas skaudžiai Molotovo- Ribentropo sutarčiai, Atgimstančiai

Lietuvai paminėti. Jis žiūrėjo nustebęs į mane ir pasakė, kad bandys tuos niekadėjus surasti. Šis faktas taip ir nebuvo išaiškintas. Koplytstulpis buvo laiku pastatytas ir pagarbiamai apsuptas Baltijos kelyje stovėjusių žmonių. Džiaugiausi, kad su gėlėmis atėjo ir Baltijos kelyje stovėjo ir minėtieji paaugliai, griovę paminklą. Vėliau šis paminklėlis ne kartą buvo niekinamas – nuplėštas stogelis, daužyta marmurinė lenta su užrašu „ATGIMSTANČIAI LIETUVAI“. Šiuo metu joje yra daužymo ir šaudymo žymės.

Vilniaus rajono sąjūdis, Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga kartu su Lietuvos Sąjūdžio Taryba ir kitomis patriotinėmis organizacijomis kasmet pamini Baltijos kelio fenomeną, sujungusį žmonių rankomis tris iš sovietinės okupacijos išsivadavusias tautas. Kartu su mumis yra buvęs pagrindinis atkurtos Lietuvos scenarijaus autorius, Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas, Prezidentas prof. Vytautas Landsbergis, akademikai Zigmas Zinkevičius ir Antanas Tyla, Kariuomenės Vadas Arvydas Pocius ir daugelis kitų garbių žmonių.

Labai džiaugėmės, kad šiais metais su mumis kartu buvo Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė, kuriai suskambo tris kartus „Valio“. Kartu su mumis buvo signataras Kazimieras Motieka, Seimo nariai Auksutė Ramanauskaitė- Skokauskienė, Rytas Kupčinskas, Vilniaus apskrities viršininkas Jonas Vasiliauskas, Šalčininkų rajono tūkstantmečio mokyklos direktorius Vidmantas Žilius, Vilniaus rajono ir miesto sąjūdžio veteranai, jaunimas, skautai, atvežę ugnelę, ir daugelis kitų garbių žmonių.

Tuo pačiu norėčiau nuoširdžiai padėkoti už gerai or-

ganizuotą renginį Bukiškių žemės ūkio mokyklos direktoriui Sigitui Pakinkiui ir visai direkcijai, eiliniams darbuotojams nupjovusiems žolę ir gražiai sukrovusiems ją į kupetas, kūrenusiems ir prižiūrėjusiems laužą. Dėkojame Vilniaus universiteto „Ratilio“ meno kolektyvui linksminusiems mus, už skanią košę „Marceliūtės klėčiai“ ir visiems gausiai susirinkusiems ir nepabūgusiems lietingo oro.

Nuoširdžiai dėkoju už didelį triūsą Baltijos kelio koordinatoriui Angonitai Rupšytei.

Telydi mus visus Dievo palaima ir dvasinis Lietuvos ATGIMIMAS

Vilniaus rajono Sąjūdžio pirmininkas,
Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos valdybos
pirmininkas *Jonas Burokas*

LLKS žinios

Birželio 29 d. 13 pilietiška patriotinių organizacijų, tarp jų ir LLKS, ir 10 iškilių visuomenės veikėjų pasirašė tokį laišką LR Generaliniam prokurorui:

„Nepriklausomos Lietuvos laisviems piliečiams svarbu, kad pagaliau būtų patikimai ištirtos pulkininko Vytauto Pociūno žūties aplinkybės. Iki šiol vykdytas tyrimas labiau priminė bandymus nuslėpti tiesą. Tą netiesiogiai patvirtina ne tik VSD sukeltas skandalas, bet ir besikartojantys ikiteisminių tyrimų nutraukinėjimai.

Tikimės, kad pagaliau didelę profesinę patirtį turinti prokurorų grupė sąžiningai, atsakingai ir kvalifikuotai ištirs plk. Vytauto Pociūno žūties aplinkybes.

Gerbiamas Generalini Prokurore, mes – Lietuvos Sąjūdis ir rėmėjai teikiame Jums 14 324 Lietuvos piliečių parašus, surinktus 2007 metais nuo rugpjūčio 4-os dienos. Tauta įsitikinusi Vytauto Pociūno tarnavimu Tėvynei. Ir todėl, remdami tyrėjų grupę, atnaujiname parašų rinkimą“.

Liepos mėn. Krašto apsaugos Ministrė apdovanojo Lietuvos kūrėjų savanorių medaliu ginkluoto pasipriešinimo 1940 – 1990 metų okupacijoms dalyvi, LLKS narį **Vytautą Vladą Svilą** (po mirties).

Liepos 22 d. Seimas, atsižvelgdamas į EP siūlymą, priėmė atitinkamą Atmintinų dienų įstatymo pataisą, kuris numato, jog rugpjūčio 23-jį, kuri buvo oficialiai minima kaip Juodojo kaspino diena, Lietuvoje nuo šiol bus vadinama **Europos diena stalinizmo ir nacizmo aukoms atminti ir Baltijos kelio diena**.

Liepos 24 d. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Seimui pritarus, Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė paskyrė generolą majorą Arvydą Pocių Kariuomenės vadu.

Liepos 30 d. į tarptautinį UNESCO registrą „Pasaulio atmintis“ įtraukti 1989 m. rugpjūčio 23 d. įvykusio Baltijos kelio akciją žymintys dokumentai.

Rugpjūčio 9 d. Ukmergės rajone Antano Smetonos gimtinėje buvo minimas jo 135-asis gimtadienis. Minėjime dalyvavo grupė LLKS narių. Pakeliui Lėno miške grupė aplankė Vyčio apygardos partizanų bunkerius ir paminklą žuvusiems šios apygardos partizanams.

Rugpjūčio 23 d. Piliečių Santalka ir M. K. Čiurlionio kultūros ir paveldo fondas jau trečius metus pakvietė pagerbti pulkininko V. Pociūno atminimą. Daukanto aikštėje Vilniuje skambėjo pulkininkui skirta muzika.

Tęsinys (pradžia „Varpas“ Nr. 8)

LLKS valdybos ir „Varpo“ leidėjų iniciatyva, LGGRT centrui sutikus, pateikiamas s a r a š a s

asmenų, kuriems suteiktas **Laisvės kovų dalyvio** statusas

Vadovaujantis 2009 m. birželio 17 d. Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos posėdžio protokolo Nr. 2PD-188 išvadomis ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinio direktoriaus 2009 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 1V-108 yra pripažintas **Laisvės kovų dalyvio** teisinis statusas šiems neginkluoto pasipriešinimo dalyviams:

Juozui Gelgotai, gim. 1890 m. Vilkaviškio apskr. Bartininkų vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, politinės organizacijos

nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas, nuteistas.

Pranciškui (Pranui) Janušauskui, gim. 1896 m. Panevėžio apskr. Šeduvos vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, politinės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo ištremtas, tremtyje

suimtas, įkalintas, nuteistas mirties bausme ir mirties bausmė įvykdyta 1942 m.

Boleslovui Juknevičiui, gim. 1931 m. Panevėžio apskr. Rozalimo vlsč., pagrindinės organizacijos nariui.

Kazimierui Kačenauskui, gim. 1924 m. Kėdainių apskr. Pernaravos vlsč., Prisikėlimo apygardos Birutės rinktinės partizanų ryšininkui, slap. Lakštingala.

Danutei Krikštolaitienei-Pupkaitei, gim. 1932 m. Marijampolės apskr. Kalvarijos vlsč., Tauro apygardos Vytauto rinktinės Ožio, Miškinio būrių partizanų rėmėjai, slap. Pupelė.

Petrui Mačiulaičiui, gim. 1903 m. Vilkaviškio apskr. Pilviškių vlsč. (po mirties), Tauro apygardos Žalgirio rinktinės Stumbro būrio partizanų rėmėjui, mirusiam įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Juozapui (Juozui) Misiūnui, gim. 1906 m. Trakų apskr. Žašių vlsč. (po mirties), Meškos, Kariūno, Kryžiuočio būrių partizanų ryšininkui, mirusiam suėmimo metu.

Vladui Mitalui, gim. 1894 m. Utenos apskr. Juškėnų k. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, politinės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1951 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Pranciškui (Pranui) Morkūnui, gim. 1903 m. Utenos apskr. Kuktiškių vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, visuomeninės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1944 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Konstantinui (Kostui) Noreikai, gim. 1906 m. Marijampolės apskr. Šunskų vlsč. (po mirties), kaip valstybės civilinės įstaigos tarnautojui, visuomeninės ir politinės organizacijų nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1950 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Vladui Pauliukaičiui, gim. 1890 m. Vilkaviškio apskr. Pilviškių vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, politinės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas, nuteistas.

Antanui Rušėnui, gim. 1888 m. Rokiškio apskr. Panemunio vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos ir politinės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1944 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Jonui Skerstonui, gim. 1904 m. Mažeikių apskr. Sedos vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, visuomeninių ir politinių organizacijų nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1943 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Matui Skučui, gim. 1897 m. Marijampolės apskr. Gudelių vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos ir politinės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1946 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo. Atsargos kario laipsnis – viršila.

VARPAS

Leistas politkalinių sovietinės koncentracijos stovylose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pagrindėje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn.

Leidėjai Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, tel. 244-46-19

Architektų g. 8-4, tel. 244-21-57. LT-04210 Vilnius.

Redaguoja redakcinę kolegiją. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.

179-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas
Skaitykite „VARPA“ internete: www.lrs.lt, Paieška (interneto svetainėje) įrašyti: VARPAS).

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)

Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas Swedbank, AB;

Sąskaita Nr. LT62 7300 0100 0249 2325

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13 b, Vilnius.
Tiražas 1000 vnt.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

V. Račkauskui – 100 Lt, G. Juškevičiui – 30 Lt,
A. Mažeikui – 20 Lt, V. Masikonui – 20 Lt,
J. Sajauskui – 20 Lt, A. Červinskui – 20 Lt,
L. Bartkienei – 30 Lt, A. Zalatoraitėi – 10 Lt,
M. Janėnaitei – 10 Lt, M. Šironienei 50 Lt,
D. Gailiūnienei (Australija) – pervedimas 300.00 AUD
Lietuvos valiuta, D. Urbeliėnei – 50 Lt, S. Eigirdienei – 15 Lt,
J. Biručiai – čekis 100 USD, D. Mačionienei – 20 Lt.,
N. Sadūnaitei – 100 Lt.

Dėkojame už pervedus 2 proc. nuo pajamų mokesčio.

Už nuotraukas dėkojame: Alfredui Pliadžiui,
Edvardui Burokui, Alvydui Stričkai

Kazimierui Stankeliui, gim. 1892 m. Ukmergės apskr. Traupio vlsč. (po mirties), Liūto, Žaibo būrių partizanų ryšininkui, žuvusiam 1945 m. suėmimo metu.

Rimtautui Špokui, gim. 1969 m. Šiaulių m., po grindžio spaudos platintojui.

Algimantui Trumpai, gim. 1931 m. Utenos apskr. Skiemonyse (po mirties), Vytauto apygardos Liūto būrio partizanų rėmėjui.

Jonui Trumpai, gim. 1893 m. Utenos apskr. Skiemonyse (po mirties), Vytauto apygardos Liūto būrio partizanų rėmėjui.

Konstancijai (Kostei) Trumpienei-Šidlauskaitėi, gim. 1906 m. Utenos apskr. Skiemonių vlsč. (po mirties), Vytauto apygardos Liūto būrio partizanų rėmėjai.

Antanui Vaicekauskui, gim. 1877 m. Raseinių apskr. Kelmės vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, politinių organizacijų

nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1942 m. įkalinimo metu, t.y. tardymo metu iki teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Simonui (Simui) Veseliui, gim. 1899 m. Mažeikių apskr. Sedos vlsč. (po mirties), partizanų rėmėjui, mirusiam 1947 m. tardymo metu iki teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Jonui Žiedelioniui, gim. 1905 m. Trakų apskr. Valkininkų vlsč. (po mirties), kaip buvusiam sukarintos organizacijos nariui, visuomeninės organizacijos nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1942 m. įkalinimo metu, t.y. tardymo metu iki teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

- Prieš 60 metų, 1949 m. rugsėjo 9 d. Kaltinėnų vlsč. Karoblių k. išduotas kautynėse žuvo Jūros srities vadas Aleksandras Milaševičius-Ruonis.

- Prieš 60 metų, 1949 m. rugsėjo 23 d. Kalesnikų miške, netoli Būdos kaimo, išdavus buvo apsupta Pietų Lietuvos srities štabo vadavietė. Įnirtingose kautynėse žuvo LLKS įgaliotinis užsieniui Kazimieras Pyplys-Mažytis ir štabo pareigūnas Juozas Makarevičius-Žilvitis.

- Prieš 60 metų, 1949 m. rugsėjo 28 d. žuvo Vyčio apygardos Liūto rinktinės vadas Jonas Morkūnas-Vėjas, ūkio skyriaus viršininkas Balys Jakštonis-Trockis ir dar penki partizanai.

- Prieš 60 metų, 1949 m. rugsėjo 28 d. Šakių aps. Jankų vlsč. netoli Viliūšių k. apsuptas priešų ir sužeistas nusišovė Tauro apygardos vadas Aleksandras Grybinas-Faustas.

**Mirus „XXI amžiaus“ politiniam
apžvalgininkui, veikliam sąjūdiečiui
Petruį Katinui,
nuoširdžiai užjaučiame artimuosius
ir laikraščio redakciją**

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
LLKS leidinio „Varpas“ redakcija*

**Liūdime dėl buvusio politinio kalinio
Antano Šiušos
mirties ir užjaučiame jo artimuosius**

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
LLKS leidinio „Varpas“ redakcija*

**Liūdime dėl Seimo nario
Petro Auštrevičiaus tėvo,
buvusio tremtinio
Petro Auštrevičiaus
mirties ir užjaučiame šeimą
bei artimuosius**

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
LLKS leidinio „Varpas“ redakcija*

Generolas Arvydas Pocius paskirtas Lietuvos Kariuomenės vadu

Generolas su visuomeninių organizacijų atstovais

Generolas sveikinasis su užsienio kariniais atašė Lietuvai

Baltijos kelio 20-mečio minėjimas – 16 km nuo Vilniaus

Prie paminklo

Susikabinama rankomis

Prezidento A. Smetonos 135-mečio minėjimas

Prie paminklo žuvusiems Vyčio apygardos partizanams Lėno miške

Prie A. Smetonos gimtosios gryčios pamatų